

**शास्त्रि-प्रतिष्ठा (साहित्यम्)**

**B.A. Hons. Sahitya**

**सत्रम् (Semester) – 8**

**DSCC-18: विषयनाम (Course Name) - अर्वाचीननाटकसाहित्यम्(भारतविवेकम्)**

**A. विषयस्य उद्देश्यानि (Course Objectives):**

- 1.आधुनिकभारतीयसाहित्यस्य अवदानविषये ज्ञानप्रदानम् ।
- 2.नाटकीयतत्त्वानां विषये ज्ञानप्रदानम् ।
3. भारतगौरवस्य विषये ज्ञानप्रदानम् ।
4. नाट्यसौन्दर्यानुभूतिविषये ज्ञानप्रदानम् ।

**B. विषयस्य परिणामाः (Learning Outcomes):** अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः-

- 1.आधुनिकभारतीयसाहित्यस्य अवदानविषये ज्ञास्यन्ति ।
- 2.नाटकीयतत्त्वानां विषये ज्ञास्यन्ति ।
3. भारतगौरवस्य विषये ज्ञास्यन्ति ।
4. नाट्यसौन्दर्यानुभूतिविषये ज्ञास्यन्ति ।

**C. क्रेडिटप्रारूपम् (Credit Framework)**

| विषय-<br>कूटाङ्कः<br>(Course<br>Code) | विषयशीर्षकः<br>(Course<br>Title)       | विषयस्य क्रेडिटविभाजनम्<br>(Credit Distribution of the Course ) |                           |                                            | क्रेडिट<br>(Credits) |
|---------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|----------------------|
|                                       |                                        | व्याख्यानम्<br>(Lecture)                                        | अनुशिक्षणम्<br>(Tutorial) | प्रशिक्षणम्/अभ्यासः<br>Practical/ Practice |                      |
| DSCC-18                               | अर्वाचीननाटकसाहित्यम्<br>(भारतविवेकम्) | 24                                                              | 24                        | 32                                         | 04                   |

**पाठ्यक्रमविवरणम् (Detailed Syllabus):**

**Unit: I श्रीरामकृष्णनरेन्द्रयोः मेलनम्**

**Credit: 01**

- कविपरिचयः

- प्रस्तावना
- सुरेन्द्रनाथेन नरेन्द्रस्य आनयनम्
- श्रीरामकृष्णेन सह मेलनम्

**Unit: II दक्षिणेश्वरमन्दिरे नरेन्द्रस्य आगमनम्**

**Credit: 01**

- शान्तिप्रदं दक्षिणेश्वरमन्दिरम्
- श्रीरामकृष्णस्य केशवचन्द्रसुरेन्द्रनाथाभ्यां सह आलोचनम्
- नरेन्द्रश्रीरामकृष्णसंवादः
- श्रीरामकृष्णस्य नरेन्द्रे विश्वासोद्गमः

**Unit: III भगवद्दर्शनविषयिणी चर्चा Credit: 01**

- श्रीरामकृष्णस्य समीपं नरेन्द्रस्य आगमनम्
- भगवद्दर्शने प्रश्नः उत्तरप्राप्तिश्च
- भगवत्याः माहात्म्ये श्रीरामकृष्णस्य दृढविश्वासः
- भवतारिणीनिकटं गन्तुं श्रीरामकृष्णस्य उपदेशः, नरेन्द्रस्य भवतारिणीनिकटे प्रार्थना

**Unit: VI स्वामिविवेकानन्दस्य अमेरिकां प्रति गमनोद्यमः**

**Credit: 01**

- स्वामिविवेकानन्दस्य विदेशगमने
- खेतडीमहाराजस्य साहाय्यम्
- नर्तक्याः गीतश्रवणेन नरेन्द्रस्य अविकारभावः
- स्वामिविवेकानन्दस्य विदेशगमने अन्येषां मनोव्यथा
- नरेन्द्रनाथस्य विवेकानन्द इति नामकरणम्

**D.निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts):** 1.श्रीयतीन्द्रविमलचतुर्थुरीणविरचितं भारतविवेकम् (प्रथमदृश्यात् चतुर्थदृश्यपर्यन्तं १-३ क्रेडिट्, १० दृश्यं चतुर्थं क्रेडिट्)

**E.सहायकग्रन्थाः (Additional Readings):**

1.संस्कृतवाङ्मय का बृहद् इतिहास (काव्य खण्ड), पद्मभूषण आचार्यश्रीबलदेवउपाध्याय, राधावल्लभ त्रिपाठी, उत्तरप्रदेश संस्कृतसंस्थान, लखनऊ, 1997

**F. परीक्षापद्धतिः माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode):**

### 1.परीक्षा (क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम्-

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम् 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

### (ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम्-

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्- 1.कार्यशालासु भागग्रहणम्, 2.प्रदत्तकार्यलेखनम्, 3.पाठ्यविषयाधारेण विडियोनिर्माणम्, 4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्, 5.वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।

**शास्त्रि-प्रतिष्ठा (साहित्यम्)**

**B.A. Hons. Sahitya**

**सत्रम् (Semester) – 8**

**DSCC-19: विषयनाम (Course Name) - भगवतो गोविन्दस्य माहात्म्यम्**

**A. विषयस्य उद्देश्यानि (Course Objectives):**

1. भारतीयभक्तिकाव्ये जयदेवस्य अवदानविषये ज्ञानप्रदानम् ।
2. कृष्णस्य विविधरूपाणां विषये ज्ञानप्रदानम् ।
3. गीतिकाव्यविषये सौन्दर्यावबोधनम् ।

**B. विषयस्य परिणामाः (Learning Outcomes):** अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनादनन्तरं छात्राः:-

1. भारतीयभक्तिकाव्ये जयदेवस्य अवदानविषये ज्ञानप्रदानम् ।
2. कृष्णस्य विविधरूपाणां विषये ज्ञानप्रदानम् ।
3. गीतिकाव्यविषये सौन्दर्यावबोधनम् ।

**C. क्रेडिटप्रारूपम् (Credit Framework)**

| विषय-<br>कूटाङ्कः<br>(Course<br>Code) | विषयशीर्षकः<br>(Course<br>Title) | विषयस्य क्रेडिटविभाजनम्<br>(Credit Distribution of the Course) |                           |                                            | क्रेडिट<br>(Credits) |
|---------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------------------|---------------------------|--------------------------------------------|----------------------|
|                                       |                                  | व्याख्यानम्<br>(Lecture)                                       | अनुशिक्षणम्<br>(Tutorial) | प्रशिक्षणम्/अभ्यासः<br>Practical/ Practice |                      |
| DSCC-19                               | भगवतो गोविन्दस्य<br>माहात्म्यम्  | 24                                                             | 24                        | 32                                         | 04                   |

**पाठ्यक्रमविवरणम् (Detailed Syllabus):**

**Unit: I सामोददामोदरः**

**Credit: 01**

- गीतिकाव्यपरम्परा
- गीतगोविन्दकर्तुः परिचयः
- गीतगोविन्दे मङ्गलाचरणम्, दशावतारवर्णनम्

- वसन्तवर्णनम्

**Unit: II अक्लेशकेशवः**

**Credit: 01**

- विरहिण्याः श्रीराधायाः सखीं प्रति उक्तिः
- हरिं प्रति अनुरक्तायाः श्रीराधायाः अवस्थावर्णनम्
- केशिमथनं प्रति श्रीराधायाः अनुरागः
- ब्रजसुन्दरीमध्ये गोविन्ददर्शनेन राधायाः हर्षः

**Unit: III मुग्धमधुसूदनः**

**Credit: 01**

- राधायां श्रीकृष्णस्य आसक्तिः
- श्रीकृष्णस्य अनुतापः
- श्रीराधायाः श्रीकृष्णकृतम् अनुचिन्तनम्
- आत्मनि हरभ्रान्तिः न कर्तव्या इति कन्दर्पं प्रति श्रीकृष्णस्य उक्तिः

**Unit: IV स्निग्धमधुसूदनः**

**Credit: 01**

- यमुनाकूले माधवं प्रति राधिकासख्याः उक्तिः
- माधवविरहेण राधायाः दीनावस्था
- राधिकायाः विरहोपशमनार्थं चिन्तनम्
- श्रीकृष्णस्य उपेन्द्रवज्रादपि दारुणत्वम्

**D.निर्धारिताः ग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts):**

1. गीतगोविन्दम् (आदितः चत्वारः सर्गाः सम्पूर्णाः) ,डा.रामानन्दशर्मा,चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी-2016

**E.सहायकग्रन्थाः (Additional Readings):**

- 1.संस्कृत साहित्य का इतिहास, उमाशंकर ऋषि, चौखम्बा विश्वभारती अकादमी, वाराणसी-2001
2. संस्कृत साहित्य का इतिहास, आचार्य बलदेव उपाध्याय, शारदा निकेतन वाराणसी, 2001

**F. परीक्षापद्धतिः माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode):**

**1.परीक्षा (क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम्-**

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम् 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

**(ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम्-**

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्- 1.कार्यशालासु भागग्रहणम्, 2.प्रदत्तकार्यलेखनम्, 3.पाठ्यविषयाधारेण विडियोनिर्माणम्, 4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्, 5.वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।